DAVID ZÍSKÁVÁ KRÁLOVSTVÍ

Původ materiálu
Bureš Jiří
Pořadí v lekci
9

VSTUPNÍ VERŠ

Ž 68,25

LITURGICKÉ ČTENÍ

2S 2,1-4

KATECHETICKÉ POZNÁMKY

1. klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti:

- vyprávění 2 Sa je z celku knih Samuelových a Královských nejméně schematizováno. Otevřeně líčí krutý zápas o moc i všechny intriky, zrady a násilí, které ho provázejí. Nelze už tedy mluvit o Davidovi jako o bezproblémovém králi, jehož vláda přináší jen pokoj a spravedlnost.

- Amálek představuje "příslovečného" nepřítele Izraele (Dt 25,17-18). Amálekovec (1,8.13) tedy jedná zcela v intenci skupiny, kterou reprezentuje. Doráží slabé. Navíc Saul byl dosud **Pomazaný** (1S 16,1-13) a pomazaného nemá nikdo právo zbavit života. To respektuje i David, když se již jako Pomazaný (1S 16,1-13) zdráhá zabít Saula (2S 24,11). Když David tohoto muže ztrestá, odmítne tak vzít Boží pověření do svých rukou, zároveň odmítá amálechitské způsoby (dorážet slabé) a dává jasně najevo, že je ochoten brát vážně postavení a poslání izraelského krále - Pomazaného (viz Dt 17; Ž 72; Jr 22).

- Chebron: důležité město a bohoslužebné místo na území kmene Judy. Nalézal se tam první díl zaslíbené země ve "vlastnictví" praotců: totiž hrob Abrahama, Izáka a Jákoba. Hospodin určuje Davida za vévodu - ten, který vodí vojenské voje (vojvoda), není vybavený dynastickým právem, je dočasným, charismatickým vládcem. Král měl jinou charakteristiku. Král byl vybaven privilegii a dědičným úřadem, proto podle některých proroků má i davidovský dům zaslíbení. V Izraeli byl král v zásadě odvolatelný, dokonce celý davidovský rod mohl být zavržen, a proutek musí vyrůst od jinud - z pařezu Jišajova. V žádném případě král v Izraeli

neměl božský charakter. Sesaditelnost krále odvodili novověcí a reformační myslitelé z biblických příběhů (J. Kalvín)

- přenesení truhly smlouvy do Jeruzaléma je zásadní událostí pro Izrael. Truhla, která obsahuje desky Zákona, je také jako trůn Hospodinův znamením reálné přítomnosti Hospodinovy. Přítomnost truhly znamená, že Bůh sídlí uprostřed svého lidu. Příběh má dvě roviny. David chce pevně symbol Boží přítomnosti svázat s místem svého panování a vlastně si tak pojistit Boží přízeň. K tomu zatím nedošlo. Pozdější generace také budou stejně bláhově spoléhat „na chrám“ a vysloužíí si kritiku proroků, i Ježíšovu.

Příběh o Uzovi 6,6-13 ukazuje, že se symbolem Boží přítomnosti nelze svévolně manipulovat. Davida se zmocnila bázeň (v.9) a on už si nechce truhlu smlouvy přivlastňovat. Teprve teď je jeho radost v průvodu před truhlou pokorná a ryzí.

2. úskalí textu:

- Davidovo úsilí dosáhnout trůnu nese všechny typické rysy bratrovražedné občanské války (kap. 2-4). Jejím důsledkem je pak i vražda krále Išbóšeta. I když se David na nejpochybnějších praktikách tohoto zápasu sám nepodílí (většinu zosnoval jeho vojevůdce Jóab), neznamená to, že z nich netěží. Není tedy dobré vykreslovat ho v příliš ideálních barvách.

- moderní filmy často používají náboženských symbolů a předmětů (viz např. „Hledání ztracené archy", „Želvy Ninja", „Pán prstenů¨“, „Harry Potter“, které mají "zázračnou" moc - v tomto ohledu se neliší od pohádkové logiky „Hrnečku vař“. Tuto zjednodušující rovinu kouzel, prokletí a posvátných předmětů, která komerčně využívá náboženskosti a posvátna, je potřeba ostře odlišovat od vyprávěných biblických příběhů, které přiznávají svatost zejména Hospodinu. Posvátná a magická moc je označována za nebezpečnou nebo nelegitimní, lidské záležitosti mají být vyřešeny lidskými nikoli magickými prostředky. Podobně je tomu v evangeliích. Magické působení je vykazováno na okraj - není zapotřebí se na něj spoléhat.

Truhla smlouvy není také předmětem úcty jako taková - důležité je, že jako náboženský předmět odkazuje k Hospodinu a jeho věrnosti, neobsahuje posvátné předměty ani Mojžíšovy ostatky, pomocí nichž by bylo možné něco zařídit. Většina biblických příběhů tento styl zbožnosti odmítá. Snaží se o jinou spiritualitu, která si nepotřebuje vypomáhat posvěcováním předmětů nebo magií.

3. metodické pokyny k obrázku

Úkol na obrázku předpokládá znalost příběhu. Děti ho tedy mohou dokreslit až po výkladu. Můžete jim přitom ještě přečíst Davidův žalozpěv (2.S 1,19 – 27) a mluvit o tom, co je na něm zvláštního.

Starší děti můžete také nechat pracovat samostatně. Rozdejte jim bible a obrázky, aby si příběh sami přečetly a podle něj obrázek dokreslily.

4**. pomůcky:**

Obrázek Hebronu

Obrázek truhly smlouvy, obrázky různých typů projevů radosti

5. motivační uvedení do příběhu:

Otázka pro mladší a střední školní věk:

Kdo má právo být vůdcem party - ten, kdo je nejrychlejší, nejbystřejší, nejspravedlivější, kdo všechny ostatní přepere?

Otázka pro starší školní věk:

Víte, jakému jednání se říká "hyenismus"?

6. osnovy vyprávění:

a) poznámky a osnova pro mladší školní věk:

Vzhledem k roztříštěnosti motivů v probíraném celku doporučujeme soustředit se jen na 2Sa 6. Vyprávějte si s dětmi o různých typech oslav - rodinných slavnostech, sportovních a pod. Kdo či co je při jednotlivých typech oslav v centru pozornosti?

I. Motivace
II. Davidovi je svěřen královský trůn v Izraeli
III. David chce uspořádat oslavu

IV. Nepodařené přenesení truhly smlouvy

IV. Davidova pokora i radost

b) poznámky a osnova pro starší školní věk:

Při vyprávění doplňte i motiv Davidovy svévole (2. Sa 6,6-13)

I. Motivace - pro starší

II. Saulova smrt a Davidova reakce

III. Smlouva s Izraelem v Hebronu (5,1-10)
Hospodin chtěl vévodu
Lid chce mít krále

IV. Dobytí Jeruzaléma

V. Převezení truhly smlouvy - Davidova svévole

VI. Přenášení truhly smlouvy - Davidova radost a pokora

VYPRÁVĚNÍ

I. SAULOVA SMRT A DAVIDOVA REAKCE

Pelištejci vytáhli proti Izraeli a strhla se bitva. David tou dobou pobýval nedaleko. Tu za ním přišel jakýsi muž, Amálekovec (Amálekovci – lidé pověstní bezohledným jednáním, zneužíváním slabosti druhých). A David vidí, že má hlavu posypanou hlínou a roztržený šat na znamení smutku. Ten muž padl na zem a povídá: „Unikl jsem z izraelského tábora.“ – „Unikl? Co se tam stalo?“, ptá se David znepokojeně. On začal vyprávět: jak se v bitvě všichni dali před Pelištejci na útěk a mnozí byli pobiti a že sám král Saul a jeho syn Jónatan tam našli smrt.

„Cože? Jak to víš, že zemřeli?“ – Při cestě prý náhodou narazil na zraněného Saula, na kterého doráželi vojáci. „Asi spadl s koně. Zavolal na mě a prosil mě, abych mu ukončil trápení a zabil ho. Bylo jasné, že to nemůže přežít, tak… jsem mu prokázal tu službu.“ Prokázal službu? Amálekovec rychle vytahuje něco blýskavého: „Přinesl jsem jeho čelenku a náramek, můj pane. Pro tebe.“

Ten muž byl zvyklý, že královskou moc a titul získá ten, kdo přemůže a přežije předchozího krále. A myslel si: když Davidovi přinesu Saulovu královskou čelenku a náramek, bude jasné, že králem je teď on (a také bude jasné, kdo je jeho nejbližším pobočníkem). Jako by říkal: pomohl jsem Saulovi a zároveň tobě, Davide, to se ti přece úžasně hodí – „můj pane“, dodá významně.

Davida ta úlisnost rozčílí, rozpálí do běla. Nevezme odznaky moci, nepřipojí se k vládě násilí – jen Boží vyvolení dělá člověka králem! „Myslel sis, že máš právo zabít toho, koho Hospodin vyvolil, protože je zrovna zraněný a v úzkých? Já jsem nestál o jeho smrt. Měls ho bránit, nebo ho aspoň trochu utěšit v bolesti! Jak to, že jsi vztáhl ruku na Božího pomazaného?“ A David v hněvu nechal muže popravit.

On sám roztrhl své roucho, nic nejedl a plakal nad králem a jeho synem. Čím se nasytí smutná duše? David začne zpívat, zpívá píseň o statečném Saulovi, ozdobě Izraele. Ale myšlenky se stále vracejí k tomu, s kým prožil hluboké přátelství. Po celou noc zní táborem: Stýská se mi po tobě, můj bratře Jónatane, byls ke mně plný lásky…“

II. SMLOUVA S IZRAELEM V CHEBRÓNU

David se usadil v Chebrónu. Přišli judští muži a pomazali ho za krále nad Judou. Saulovi synové chtěli uchvátit trůn pro sebe a David s nimi po sedm let vedl boj.

Pak za ním do Chebrónu přišly zástupy ze všech izraelských kmenů. Slavnostně prohlásili: „Chceme ti nabídnout všechno, co máme. Jsme jako tvá krev a tvé tělo.“ Ale to nebylo všechno: „Ty jsi nás už dávno vedl. Sám Hospodin tě prohlásil za vévodu Izraele. Saul byl králem, ale tys nás vodil jako pastýř.“ David vévoda Izraelcům vlastně nestačí. Chtějí krále. Jako by říkali: proč se zdráháš chopit úřadu?

A David podlehne volání davu (to se stává často) a stane se králem. Ten den spolu s izraelskými kmeny uzavřenou v Chebrónu smlouvu. Založí tím královskou dynastii. Znamená to, že když mají Izraelci krále, tak už je všechno v pořádku? Přijde doba, kdy se – i vinou této dynastie - ze slova „král“ stane spíš nadávka než vážený post.

Hospodin chtěl vévodu, lid provolal krále. A přece i z tohoto všelijak podivného rodu vzejde pravý, dokonalý, Bohem vyvolený král, který bude dobrým pastýřem všem lidem.

III. DOBYTÍ JERUZALÉMA

Sedm let sídlil král David v Chebrónu. Pak vytáhl proti nepřátelům, kteří drželi srdce Izraelské země. Proti Jebúsejcům na město Jeruzalém. Zdejší pevnost Sijón měla pověst nedobytnosti a její obránci se spoléhali na magické síly, které měly chránit její zdi. „Sem nevstoupíš," posmívali se Davidovi, „dokud nepobiješ kulhavce a slepce, kteří nás chrání".

Jsou situace, kterým říkáme ‚začarovaný kruh'. Člověk nedokáže přemoci něco zlého, nějaké pokušení nebo nějakou závislost (drogy, počítačové hry), jako by to nad ním mělo zvláštní moc. Nebo se nedokáže zastat slabého, protože ho vždycky ovládne strach. (Znáte to?)

Jak překonat mocné hradby a zničit to zlé? Namísto marného dobývání podnikne David chytrý výpad podzemní chodbou (vodní štolou) přímo do srdce pevnosti. Izraelci se náhle vynoří a překvapení obránci jsou přemoženi. A těchto hradeb jsme se báli?, říkají si asi potom.

IV. PŘEVEZENÍ TRUHLY SMLOUVY (SVÉVOLE)

Proč si dávají manželé prsteny? Myslíte, že člověk potřebuje nějaké znamení toho, že ho ten druhý má rád, nebo stačí jenom láska samotná? Co znamená prsten, když se manželé rozvedou?

Když se David usadil v jeruzalémské pevnosti, nazval ji ‚Město Davidovo' a udělal Jeruzalém hlavním městem. Bůh je se mnou, že se mi to povedlo, říkal si. Ale jak to udělat, aby se to nezvrtlo?, přemýšlel. A napadla ho truhla úmluvy (Vzpomínáte si na vyprávění o truhle smlouvy? Proč byla pro Izrael důležitá?): to je přece znamení toho, že Hospodin neopustí Izrael, že zůstává věrný. Rozhodl se, že ji převezou do Jeruzaléma. Tak bude Bůh hostem v mém domě napořád, těšil se. Komu jinému než králi by nakonec truhla měla patřit?

Vypravili pro ni povoz a s velikou slávou ji vezli do Města Davidova. Slavnostního průvodu se v čele s Davidem účastnily tisíce lidí. Jednu chvíli však spřežení vezoucí truhlu zamířilo jiným směrem. Jeden z mladíků, kteří šli při voze, přiskočil a truhlu zachytil. Ten muž byl na místě mrtev. Bůh jej ranil kvůli neúctě k truhle úmluvy.

Teď teprve David pochopil, jak troufale si počínal. A pojala ho bázeň před Boží mocí a svatostí. Jestliže zahynul tento mladík, který jen zachytil truhlu, co teprve já? Vždyť jsem si chtěl zajistit Boží přízeň, chtěl jsem využít Boží věci pro své cíle. Vždyť já si myslel, že můžu Hospodina natrvalo přimět, aby byl mým hostem. Chtěl jsem mít truhlu jako trumf v ruce – ale kdo má vlastně koho v ruce?

Tak král prohlédl: „Jak by mohla Hospodinova schrána vejít ke mně? Já toho nejsem hoden." A dal ji převézt do jiného domu v Jeruzalémě.

V. PŘENÁŠENÍ TRUHLY SMLOUVY (RADOST A POKORA)

Po třech měsících se David doslechl, že se tomu domu dobře daří, protože Bůh jim žehná. Poznal, že se Hospodin na něj nehněvá. Šel s radostí přenést truhlu do svého domu.

David cítil, že je to napodruhé docela jiné: před tím to byla jen vypočítavost, politický tah. Teď teprve chápe, jaký dar dostal. Bůh chce stát při mně! Bůh mi chce dát svou přízeň, sám ze svého rozhodnutí. Stojí o mě, Davida, svého služebníka. Sláva!

Tentokrát už truhlu nevezli, ale přenášeli. Na každém šestém kroku David obětoval Hospodinu. Všude troubili na polnice. David radostí poskakoval před truhlou, polonahý a v radostném vytržení, takže některým (i vlastní ženě) připadal jako blázen. Předtím pro něho bylo důležité, jak přestěhováním truhly zapůsobí na druhé. Teď jako by mu to bylo jedno. Kašlu na královskou serióznost. Dnes křepčím jenom pro tebe, Bože, protože ses nade mnou smiloval. Chceš být hostem v mém domě.

MODLITBA

Neuchopitelný Bože, otevři nám oči pro tvoje znamení, pro tvoje ukazatele a šipky v našem životě. Chceme jít za tebou, ale moc nevíme, jak a kudy. Snad to nevadí – chceme se odvázat jako David a nechat se vést radostí z toho, že jsi s námi. Nejsme hodni toho, abys k nám přišel, řekni jen slovo, a budeme uzdraveni. Amen

podněty pro rozhovor:

- přečtěte si Davidův žalozpěv (1S 1,19-27). Je to modlitba toho, kdo se raduje, že má otevřenou cestu k moci?

- musí se stát králem vždy královský syn?

- znáte krále, který se zmocnil vlády lstí a podvodem?

- co je pro život Božího lidu důležitější, že s nimi Bůh uzavírá v Hebronu smlouvu (2,1n), nebo že mají konečně reprezentativní hlavní město (Jeruzalém)?

- znáte nějaký posvátný předmět, který nám připomíná Boží věrnost?

- čím nejlépe můžeme vyjádřit svou radost z Boží věrnosti: - zpěvem při varhanách - zpěvem při kytaře - návštěvou osamělého člověka - tancem - darem do sbírky - hostinou pro přátele a příbuzné... (nechte každé dítě vybrat jen jednu možnost a vzájemně v rozhovoru zdůvodnit)

- víte, od čeho je odvozeno slovo hyenismus?

- jak se máme dívat na krále, popř. presidenta? - je to tak výjimečný člověk, že ho všichni musí absolutně poslouchat? Musí on poslouchat také nějaké lidi, nebo nemusí? Je podřízen stejným zákonům jako ostatní lidé?
- bylo by lepší, kdybychom měli svého krále? Co bychom tím získali nebo ztratili?

Odkaz na pracovní list

09 David získává království - st

09 David získává království

Odkaz na píseň

Bůh je záštita má (SV23)

Má duše, Pána svého chval, vzdej jemu děkování

V nebi je trůn (SV360)

Víc, než oko spatřit smí (SV368)

Všichni, kdo skládají v Pánu své doufání

Radujte se, bratři, neboť blízko je Pán

Cílová skupina

Starší školní

Mladší školní

Katechetické cykly

Pozvání na cestu Starý zákon 2

Biblický odkaz (kat)

2 Samuelova 1,1–16

2 Samuelova 2,1–7

2 Samuelova 5,1–10

2 Samuelova 6,1–5

2 Samuelova 6,14–19